Az eljövendő napok

L'avenir - francia-német, 2016. Rendezte és írta: **Mia Hansen-Love**. Kép: **Denis Lenoir**. Szereplők: **Isabelle Huppert** (Nathalie), **André Marcon** (Heinz), **Roman Kolinka** (Fabien), **Edith Scob** (Yvette). Gyártó: **CG Cinema**. Forgalmazó: **Vertigo Média Kft**. *Feliratos.* 104 perc.

A filozófiatanár Nathalie-ra mért sorscsapások egy ébredéssel, helyesebben fogalmazva, ébresztéssel kezdődnek. Depresszióra és öngyilkosságra hajlamos anyja panaszai keltik fel. Mire legközelebb beesteledik, férje elhagyta, szerkesztői munkája megszűnőben van, anyja elhunyt. A két pillanat közötti napok szinte összefolynak. A film jelenetei rövidek, a felvételek könnyed mozgásának és a hirtelen, szabad vágásoknak köszönhetően szinte esetlegesnek tűnik, mikor csatlakozunk hozzájuk, és mikor hagyjuk el őket. A véletlenszerűség azonban csak látszat, a kiemelt mozzanatok gondosan jellemzik hőseiket és helyzetüket.

Nathalie furcsa közönynyel fogadja a történéseket. A visszafogott ábrázolásmód kihangsúlyozza ezt az érzelemmentességet; nincsenek dramaturgiai csúcspontok, megindító zene, lélekbe látó nagyközelik. Ebből fakad a film humora is. Az asszony belső világát sokkal inkább munkája határozza meg, mint élete. Számára az embert az jellemzi, hogy milyen zenét hallgat, milyen könyvek találhatóak a polcain, milyen filozófiai gondolatokban hisz. Férje kiköltözésének legfontosabb jelei a félig üres könyvespolcok, és a hiányzó Lévinas-kötet. Az utalások filozófusokra és műveikre szellemesen ironikus kommentárjává válnak a cselekménynek. *Az eljövendő napok*at azonban Isabelle Huppert játéka teszi igazán élvezhetővé; kiismerhetetlen marad, jelleme mégis magával ragadó. Következő szerepével Verhoeven *Elle*-jében ezt a szerethető szenvtelenséget viszi a végletekig.

A legelső jelenet évekkel korábban játszódik. Nem történik benne semmi különös. Nathalie egy hajó utasterében dolgozatokat javít, az üvegfalon túl férje és két gyermeke a vizet nézik. Mikor hívják, ő is csatlakozik. Az emléktáblát olvassa Chateaubriand névtelen sírhelyénél, amelyet a francia romantikus író magának választott egy kis szigeten, „hogy csak a szelet és a tengert hallhassa". Egyszerű, de pontos bevezetése ez a nő szemlélődő, magába zárkózó karakterének, másrészről pedig egyik nyugvópontja annak az ívnek, amelyet Mia Hansen-Løve mozija az elfogadás (vagy beletörődés?) útján jár be.

RUPRECH DÁNIEL

Állva maradni

Rester vertical – francia, 2016. Rendezte és írta: **Alain Guiraudie**. Kép: **Claire Mathon**. Szereplők: **Damien Bonnard** (Léo), **Raphael Thierry** (Jean-Louis), **India Hair** (Marie), **Christian Bouillette** (Marcel). Gyártó: **Les Films du Worso / Arte France Cinema**. Forgalmazó: **Mozinet Kft**. *Feliratos.* 100 perc.

Nem teljesen világos, hogy az *Állva maradni* című filmben mikor lép a történet az alattomosan megbúvó, ráadásul majdhogynem értelmezhetetlen szürreália útjára, de mindenképpen felmerül a gyanú, hogy maga a rendező se tudja ezt teljes bizonyossággal. Viszont helytelen lenne amatőrizmust szimatolni a háttérben, hiszen Alain Guiraudie a '90-es évek óta kavarja fel az állóvizet provokatív, *queer* témájú filmjeivel, a 2013-as *Idegen a tónál* hitchcocki bravúrja óta pedig állandó visszajáró Cannes-ba.

Legújabb filmje számos szempontból zavarba ejtő alkotás, mert Guiraudie szinte minden sokk-elemet bevet, hogy a nézőt kizökkentse kellemes befogadói pozíciójából, kezdve onnan, hogy előző filmje után nem vár senki ilyen összeszedetlennek tűnő darabot, egészen odáig hogy alkalmanként férfi-női nemi szervek láthatók hosszasan, premier plánban, mi több egy igazi szülést is megtekintünk. Guiraudie mindezt egy útkereső cselekménybe

ágyazza; a főhős Léo Dél-Franciaországban bóklászva keresi az ihletet legújabb forgatókönyvéhez, majd miután egy kis faluba ér, lesz egy barátnője, gyermeke születik, akivel aztán egyedül marad. Ráadásul a környezetében lévő öt-hat ember látszólag mind ellenséges vele, amire ő általában végtelen naivitással reagál. Nem rázza meg az sem, hogy minden bevezetés nélkül fordul a kocka és hirtelen mindenki őrült szexuális vágyat érez iránta, beleértve az apósát és a mogorva, haldokló öregembert is, akit alkalmanként meglátogat. Sorjáznak tehát a hajmeresztő fordulatok, nehéz felfejteni a mögöttes motivációkat, az sem domborodik ki, hogy a főhős – a férfiasságán kívül – mit is keres a világban. Nem segíti az erőltetett metaforákat és a szürrealitást a nyers, koncepciótlannak tűnő képi megfogalmazás sem. Guiraudie filmjében semmi sem az tehát, aminek látszik, a felfejtéséhez viszont vagy a művészfilm iránti végtelen elhivatottság, vagy nagyon tekervényes humorérzék szükséges.

ALFÖLDI NÓRA

Halál Szarajevóban

Smrt u Sarajevu – francia-boszniai, 2016. Rendezte: **Danis Tanovic**. Írta: **Bernard-Henri Lévy** és **Danis Tanovic**. Kép: **Erol Zubcevic**. Zene: **Mirza Tahirovic**. Szereplők: **Snezana Markovic** (Lamija), **Izudin Bajrovic** (Omer), **Vedrana Seksan** (Vedrana), **Muhamed Hadzovic** (Gavrilo). Gyártó: **Margo Cinema / SCCA**. Forgalmazó: **Cirko Film Kft**. *Feliratos*. 85 perc.

Szakajtónyi olyan szállodát ismer a filmtörténet, amely egy konfliktusoktól szabdalt társadalom modelljét kínálja elénk – a *Grand Hotel*től egészen *A Grand Budapest Hotel*ig. Ehhez a veretes társasághoz csatlakozik most az Oscar-díjas Danis Tanović (*Senkiföldje, Epizód egy vasgyűjtő életéből*) legújabb filmjének központi helyszíne, a szarajevói Hotel Európa, amelynek kommunista patinát sugárzó, trágyabarna folyosóin és zöldes-nyálkás alagsorában Bosznia-Hercegovina legszorítóbb társadalmi problémái (sőt: Délkelet-Európa fajsúlyos nyűgei) bontakoznak ki.

A cselekmény ugyanis Ferenc Ferdinánd meggyilkolásának 100-dik évfordulóján játszódik, amikor felettébb illusztris EU-delegáció érkezik a hotelbe, miközben a konyhán és a mosodában az elmaradt fizetés miatt hőzöngő munkások éppen sztrájkolni készülnek. A *Halál Szarajevóban* négy különböző beosztású szállodai alkalmazott (az igazgató, a recepciós, a konyhás és a biztonsági őr) sorsát követi ezen a végzetes napon, méghozzá többnyire egy higanymozgású steadycam-mel, amely néhol már-már Iñárritut vagy Paul Thomas Andersont idézően bonyolult hosszú snittekben táncolja körül a szereplőket – mindezt pedig egy heves politikai és világnézeti szópárbaj ellenpontozza a hotel tetején egy bosnyák nő és egy szerb férfi között. Tanović markáns hangú allegóriája hervasztó képet rajzol hazája társadalmáról, amelyet állítása szerint az együttérzés hiánya és a kizsákmányolás logikája ural – de az üres szónoklatát gyakorló francia meghívott figurájával a nyugati értelmiségnek is keserűen beint. Kevés kortárs filmnek sikerült ennyire világosan közvetíteni a Balkán ellentmondásait, ugyanakkor a *Halál Szarajevóban* talán túlságosan is publicisztikus és tézisszerű ahhoz, hogy drámaként is igazán hatásos lehessen.

NAGY V. GERGŐ

Érettségi

Bacalaureat – román-francia-belga, 2016. Rendezte és írta: **Cristian Mungiu**. Kép: **Tudor Vladimir Panduru**. Szereplők: **Adrian Titieni** (Romeo), **Maria-Victoria Dragus** (Eliza), **Vlad Ivanov** (Felügyelő), **Malina Manovici** (Sandra), **Rares Adrici** (Marius), Lia **Bugnar** (Magda). Gyártó: **Les Films du Fleuve / Mobra Films**. Forgalmazó: **Vertigo Média Kft**. *Feliratos*. 128 perc.

Az *Érettségi*vel a mai román film fontos rendezője, a kortárs klasszikussá nemesedett *4 hónap, 3 hét, 2 nap*pal Arany Pálmát nyert Cristian Mungiu tér vissza négy év után. Előző filmjéhez, *A dombokon túl*hoz hasonlóan ismét jelen idejű történetet mesél, és megint csak a külföld vonzása indítja be az eseményeket: a főhős egy erdélyi város orvosa, aki minden követ megmozgat, hogy gimnazista lánya Angliában tanulhasson tovább. Ehhez csak arra van szükség, hogy megfelelően magas pontszámot érjen el az érettségin, csakhogy Elizát egy nappal a vizsga előtt meg akarják erőszakolni az utcán, az összeroppant lány pedig leszerepel az első teszten. Apja felváltva rohangálhat tanárokhoz, iskolaigazgatóhoz és helyi politikusokhoz, hogy odahasson, a támadásra való tekintettel tornásszák kissé feljebb Eliza pontszámait.

A férfinak eközben rendeznie kell a viszonyát feleségé-

vel és fiatal szeretőjével is, ráadásul úgy veszi észre, valaki kifejezetten őt és a családját fenyegeti. A formálódó bűnügy azonban nem különösebben izgatja az író-rendezőt, inkább életközépi válságban szenvedő hőse drámájára koncentrál. Az Adrian Sitaru *Sporthorgászat*ában is főszerepet játszó Adrian Titieni tökéletes teszetosza, fásult, de jószívű átlagemberként, csakhogy nem eléggé rokonszenves vagy izgalmas a figurája ahhoz, hogy kálváriája mindvégig feszültté tegye a bő két órás filmet. Mungiu ezúttal nem rajzol fel olyan bonyolult és kényes emberi kapcsolatokat, mint a *432* vagy *A dombokon túl* hősnőpárosai esetében, a lesújtó és persze minden mozzanatában ismerős társadalmi körkép – hálapénztől okosban kiállított bizonyítványokig – pedig nem sok olyasmit mond napjaink kelet-európai viszonyairól, amit más román filmekben eddig ne láthattunk volna. Az *Érettségi* egy erős nemzeti filmművészet szokásosan magas színvonalú darabja. Nincs átütő ereje, de kétségkívül keserűen és pontosan mutat rá, hogyan korrumpálja mifelénk a kisembereket az intézményrendszer, amelynek segítenie kellene rajtunk.

KRÁNICZ BENCE

Úri viszonyok

Cafe Society – amerikai, 2016. Rendezte és írta: **Woody Allen**. Kép: **Vittorio Storaro**. Szereplők: **Jesse Eisenberg** (Bobby), **Kristen Stewart** (Vonnie), **Steve Carrell** (Phil), **Blake Lively** (Kat). Gyártó: **FilmNation Entertainment / Gravier Production**. Forgalmazó: **Cinetel**. *Szinkronizált.* 95 perc.

Woody Allentől a pályája alakulását egyre szomorúbb szívvel követők már rég nem várnak semmit, ezért színtiszta örömöt jelent, amikor nagy ritkán beköszön egy olyan mélységű mű, mint a *Blue Jasmine* vagy egy olyan bájos kis semmiség, mint az *Éjfélkor Párizsban*. A filmrajongók mély fájdalmára azonban az utóbbi években ennél sokkal gyakoribb, hogy a mester olyan rettenetesen félresikerült munkákkal próbálkozik kitartó rajongóinál, mint a totálisan semmitmondó *Férfit látok álmaidban* vagy az arcpirítóan lapos és közhelyes *Abszurd alak*.

Sajnos a menetrend szerint érkező szokásos évi termés esetében is az utóbbi tendencia érvényesül. Az *Úri viszonyok*ban megint jó nevű színészgárda próbálja takargatni a nyilvánvaló tényt, hogy egy idő után a legjobb filmrendezőknek is (de Allennek mindenképpen!) nyugdíjba kéne vonulniuk. Ha egy írónak nincs semmi épkézláb ötlete, vagy keres tovább, vagy hagyja a fenébe. Kivéve, ha Woody Allennek hívják, mert akkor minden körülmények között papírra veti a művet, mintha pisztollyal kényszerítenék. És ugyanígy: emberünket az sem tántorítja el a rendezéstől, ha mindösszesze annyi jut az eszébe, hogy a képek alá mondva mesélje el a cselekményt.

Beillesztve az eddigi életműbe, az *Úri viszonyok* a választásokról és a hűtlenségről szól – előbbit a *Melinda és Melindá*ban, utóbbit a *Vicky Cristina Barceloná*ban tárgyalta már Allen, természetesen sokkal jobban. Az új film nem csak a semmitmondásba, az unalomba is menthetetlenül belefullad azzal, hogy a főhős szerelmi ügyének ismertetésekor annyi közölnivalója sincs, mintha két távoli ismerősünkkel történteket mesélnénk el pár mondatban. Az *Úri viszonyok* ráadásul nem fut ki sehova – a semmiből a semmibe tart, így még az sem mondható el róla, hogy olyan mérsékelten élvezhető alkotás lenne, mint a *Románnak szeretettel* vagy a *Káprázatos holdvilág*.

VAJDA JUDIT

Az utolsó tangónk

Un tango más – argentin-német, 2015. Rendezte és írta: **German Kral**. Kép: **Jo Heim** és **Félix Monti**. Zene: **Gerd Baumann**, **Luis Borda** és a **Sexteto Mayor**. Szereplők: **Maria Nieves Rego**, **Juan Carlos Copes**, **Melina Brutman**, **Johana Copes**. Gyártó: **Lailaps Pictures / Horres Film / German Kral Filmproduktion**. Forgalmazó: **Vertigo Média Kft**. *Feliratos.* 85 perc.

A 90-es évek óta tucatjával készülnek olyan mozgóképek, melyek – a *Buena Vista Social Club* jól bevált receptje szerint – tisztességben megőszült urakat és hölgyeket mutatnak be, akik egész életükben nagy tehetséggel és életörömmel ápoltak egy-egy zenei irányzatot. Az argentin születésű German Kral dokumentumfilmjének hősei, Juan Carlos Copes és María Nieves Rego csekély ötven évig járták a tangót, mellékesen pedig megújították és világszerte divatba hozták a műfajt. A nyolcvan felett is sármos Juan és a büszke María *Az utolsó tangónk*ban még egyszer találkoznak egy táncra, a rendező pedig könnyed eleganciával, az ismerős téma ellenére is eredeti módon rajzolja fel az idáig vezető utat.

A jó stílusban vászonra vitt történet ereje, hogy nem kizárólag a magával ragadó ritmusra és dallamra hagyatkozik. A parketten hús-vér figurákat látunk, akiknek a világhoz és egymáshoz is valóban közük van. A legendás páros múltját rekonstruáló mai táncosok úgy idézik meg a letűnt évtizedeket, hogy az idő minden

pillanata tökéletesen belesimul a film szövetébe. A fülledt külvárosi mulatókban, szürke hangárakban és ragyogó showszínpadokon feléledő koreográfiák attól válnak élettelivé, hogy a táncot és a táncos sorsát generációkon át egyesítik. Az idős főszereplők köré olyan fiatal mellékalakok kerülnek, akik az örökség méltó hordozói, ezáltal minden tekintetben elődeik egyenrangú partnereivé válnak. Mozdulataik és beszélgetéseik banális részletei mögött hihetetlen mélység nyílik, melyet megkérdőjelezhetetlen önazonosságuk tesz hitelessé.

A Wim Wenders produceri védnöksége alatt készült filmben elhangzik, hogy a tangó olyan tánc, amelynek kulcsa a kommunikáció. German Kral a filmnyelv segítségével követi le ennek a kommunikációnak minden finomságát, ízléses, gördülékeny és meghatóan empatikus módon.

BARKÓCZI JANKA

Tökös ötös

Five – francia, 2016. Rendezte: **Igor Gotesman**. Írta: **Igor Gotesman**, **Mathieu Oullion**, **Alice Vial**. Kép: **Julien Roux**. Zene: Szereplők: **Pierre Niney** (Samuel), **François Civil** (Timothée), **Igor Gotesman** (Vadim), **Margot Bancilhon** (Julia), Idrissa **Hanrot** (Nestor). Gyártó: **Les Films du Kiosque / StudioCanal / France 2 Cinéma**. Forgalmazó: **ADS Service Kft**. *Szinkronizált*. 102 perc.

Miközben a stoner-vígjáték Amerikában épp feloldódni látszik az egész estés bulifilmben (*Project X – A buli elszabadul*) és az akcióvígjátékban (*BeSZERvezve*, *Ananász expressz*), Franciaországban egy elsőfilmes azt ígéri, hogy a másik véglet, a valóság felől frissíti a műfajt. Hogy az egyszeri marihuána-használóban végre nem a karikatúrát, hanem az embert látja, akit szerelem- és rezsigondok aggasztanak, és csak úgy mellesleg, bánatában pöffent egyet esténként. Addig működik is a *Tökös ötös*, amíg inkább a *Lakótársat keresünk*-höz, és nem egy Judd Apatow-komédiához közelít, és arra koncentrál, hogyan tud egy ötfős baráti társaság megfizethető albérletet találni Párizsban (sehogy: a gazdag családból származó Samuel fizeti a többezer eurós lakbér nagy részét, de apja beszünteti az apanázst, amikor kiderül, nem orvosnak, hanem színésznek tanul). A film szétesik, amint a fűterjesztéssel kapcsolatos bukkanók kerülnek előtérbe, mert utána már nem a nagyon is emberi lúzerségé, hanem az erőltetett zsánerparódiáé és a soviniszta vicceké a terep, sőt az esetlen szerelem még oly találó motívuma is, mint az izgalom révén jelentkező orrvérzés, és az emiatt összevérzett lepedő, elhasznált análpoénná degradálódik.

Bár a filmet író, rendező, és a mértéktartó haver szerepét is eljátszó Igor Gotesman ugyanúgy vonzódik a dinamikus, akár humoros képi megoldásokhoz, mint a lakótárskereső Cédric Klapisch, épkézláb történetet már nem tud kerekíteni a kedvesen elrajzolt szereplői köré. A *Tökös ötös* így végül sem a szülőktől elszakadni képtelen Y-generációról, sem a füves vígjáték zsánerről nem mond semmi meglepőt, vicceset, vagy érdemlegeset. Sztónerek helyett inkább a magyar ingatlanközvetítők nevethetnek rajta egy jót, mert robbanhatnak itthon az ingatlanárak, de a rezsihelyzet nyugaton is fokozódik.

SOÓS TAMÁS DÉNES

Lángelmék

Masterminds – amerikai, 2016. Rendezte: **Jared Hess**. Írta: **Chris Bowman**, **Emily Spivey** és **Hubbel Palmer**. Kép: **Erik Wilson**. Zene: **Geoff Zanelli**. Szereplők: Zach **Galifianakis** (David), **Kristen Wiig** (Kelly), **Owen Wilson** (Steve), **Jason Sudeikis** (McKinney), **Kate McKinnon** (Jandice). Gyártó: **Relativity Media / Michaels-Goldwyn**. Forgalmazó: **Fórum Hungary**. *Szinkronizált*. 86 perc.

A film megtörtént eseten alapul, ami nem más, mint az USA történetének egyik legjövedelmezőbb rablása. A műfaj azonban korántsem *heist*, még csak nem is bűndráma, hanem vígjáték, ugyanis meglehetősen komikus ügyről van szó. Az 1997-es Loomis Fargo rablásban egy pénzszállító, David Scott Ghantt több mint 17 millió dollárt lovasított meg a munkahelyéről, az összeg pedig teljes egészében azóta sem került elő. A film fülig szerelmes főhőse egy jóindulatú idióta, igazi balek, akit dróton rángat ex-kolléganője, illetve annak lecsúszott, kisstílű barátai (Owen Wilson vezetésével). Hiába várja Mexikóban szerelmét és a pénzt, a zsákmány helyett csak egy bérgyilkos érkezik.

Jared Hess rendezésének koncepciója a *Fargó*t idézi, a stílusa azonban nem is állhatna távolabb a Coen-fivérekétől. A *Lángelmék* humora inkább kifejezetten börleszkes és altesti, ráadásul jobbára improvizáltnak hat, aminek viszont nem friss komikum, inkább fantáziátlan erőlködés a hozama. Hess nem törődik vele, hogy egy vígjátékban sem viselkedhetnek a karakterek a jellemüktől eltérően, mert az csorbítja a történet hitelét, elidegeníti, kizökkenti a nézőt. A film esetleges, mondvacsinált komikuma olyan paródiákat idéz meg, mint a *Csupasz pisztoly*, ami komoly hiba egy hagyományos vígjáték esetében.

Az alkotók azt is elfelejtették, hogy egy filmbe illő megtörtént eset hűen mozira adaptálva önmagában sablonos és bugyuta alkotást eredményez. Ha megkésve is, de ezt a direktor és a színészek felismerhették, főként ez magyarázhatja a forszírozott gegeket.

CSIGER ÁDÁM

Kiéhezettek

The Girl with All the Gifts – brit, 2016. Rendezte: **Colm McCarthy**. Írta **Mike Carey**. Kép: **Simon Dennis**. Zene: **Cristobal Tapia de Veer**. Szereplők: **Gemma Arteron** (Helen), **Sennia Nanua** (Melanie), **Glenn Close** (Dr. Caldwell), **Paddy Considine** (Parks). Gyártó: **Poison Chef / BFI / Altitude Film**. Forgalmazó: **Vertigo Média Kft**. *Szinkronizált.* 111 perc.

Amikor a kétezres évek második felében terjedni kezdett az őserdei rovarokat zombifikáló Cordyceps gombákat bemutató kisfilm, már az első internetes kommentárok lecsapták a labdát: innen csak egy lépés az emberi fajra specializálódott parazita. Csak spekulálhatunk, hogy a Cordyceps létének híre mekkora hatással volt a gombahorror fellendülésére (a *Fungi* című antológiában még egy többoldalas vers is olvasható róla), de a téma alapművét kétségkívül M. R. Carey publikálta a *Kiéhezettek* című regényével, melyben nyíltan meg is jelöli Attenborough természetfilmjét, mint ihletforrást.

A példás gyorsasággal elkészült filmverzió ugyan kevéssé használja ki a gombákhoz kapcsolódó vizuális kódokat – sehol egy egész várost ellepő micélium és a termőtestek ábrázolása is inkább növényi mintákat követ –, ehelyett a (magyarul idén kiadott) alapregénynél is markánsabban koncentrál a paradigma- és generációváltás motívumára. A disztópikus nyitány azonnal leszűkíti a perspektívát az eredeti címben szereplő kislány nézőpontjára (szemben a regényverzió maroknyi nézőpontkarakterével), majd miközben felsorakoztatja a műfaj klasszikus típusfiguráit (amorális tudós, humanista tanárnő, morc veterán), fokozatosan le is építi őket, a finálában kiteljesítve a hatalmi viszonyok átrendeződését. A *Kiéhezettek* Régi és Új küzdelmének biológiai metaforákba bújtatott parabolája, amely a „tisztaság" fogalmán keresztül éppúgy rezonál globális aktuálpolitikai problémákra (bezárkózás vs. az idegenség elfogadása), mint ahogy illeszkedik az ember mibenlétét firtató általánosabb kultúrantropológiai felvetésekbe is. Bő másfél évtizeddel *a 28 nappal később* dühkórosai után újra a Brit-szigeteken sarjadt ki a kortárs horror evolúciójának következő „reményteljes szörnyetege" – és minden jel szerint ezt tudja is magáról.

SEPSI LÁSZLÓ

Mélytengeri pokol

Deepwater Horizon – amerikai, 2016. Rendezte: **Peter Berg**. Írta: **Matthew Michael Carnahan** és **Matthew Sand**. Kép: **Enrique Chediak**. Zene: **Steve Jablonsky**. Szereplők: **Mark Wahlberg** (Mike), **Kurt Russell** (Harrell), **John Malkovich** (Vidrine), **Kate Hudson** (Felicia), **Gina Rodriguez** (Andrea). Gyártó: **Summit Entertainment / Participant Media**. Forgalmazó: **Freeman Film**. *Szinkronizált.* 108 perc.

A digitális képalkotás brutális előretörésével a letaglózó látványban utazó katasztrófafilmek is törvényszerű másodvirágzásukat élik. A műfaj tálcán kínálja a gigászi pixelorgiák lehetőségét és azok a legtöbbször át is veszik az uralmat a forgatókönyvek logikája felett. A Deepwater Horizon tengeri olajfúró torony 2010-es balesetét feldolgozó *Mélytengeri pokol* alkotói szerencsére nem esnek ebbe a hibába, az öncélú rombolásporno helyett az extrém helyzetben helytálló figurákra koncentrálnak. A film már-már dokumentarista igénnyel rekonstruálja a valóban megtörtént eseményeket és ehhez a hetvenes évek klasszikusait használja sorvezetőnek. Tablószerűen megismerjük a kétkezi szerelőket és a pénzéhes vállalati embereket, akik a profit démonától hajtva nem hallgatnak a józanabb szereplőkre és előidézik a tragédiát. Itt nem az emberiség vagy az univerzum léte forog kockán, a tét belátható, a torony dolgozóira leselkedő veszély átérezhető.

Az ügyesen felskiccelt, megfelelő színészekkel életre keltett figurákért érdemes aggódni, a feszültség organikusan nő és a katasztrófa képeit sem túlozták el. A robbanás pillanatai az emberi szemszög miatt sokkal hatásosabbak, mint mikor egy ikonikus metropoliszt emészt fel valami fotórealisztikus digitális szerencsétlenség. Az alkotók az érintettek hősiessége és a baleset áldozatai előtt kívánnak fejet hajtani és ezt a vállalásukat maradéktalanul telje-

sítik. A British Petroleum PR-felelősei foghatják a fejüket, amerikai filmben ritkán látható ennyire ellenséges *product placement*, pedig a tüzet követő szörnyű olajszennyezésről egy szó sem hangzik el. A valósághűségét lépten-nyomon hangsúlyozó film akaratlan, de mindenképpen különös ellentmondása végül éppen az lesz, hogy tökéletes mozis attrakciót farag az Egyesült Államok történetének legnagyobb természeti katasztrófájából.

HUBER ZOLTÁN

Kubo és a varázshúrok

Kubo and the Two Strings – amerikai, 2016. Rendezte: **Travis Knight**. Írta: **Marc Haimes**. Zene: **Dario Marianelli**. Gyártó: **LAIKA Entertainment**. Forgalmazó: **UIP-Duna Film**. *Szinkronizált*. 101 perc.

A LAIKA animációs stúdió legújabb 3D-s *stop motion* filmje az ősi Japánba kalauzol, ahol a mesemondó szavainak varázsereje van, a családi titkok pedig összekötik az Eget és a Földet. A félszemű kisfiú, Kubo egyedül gondozza beteg édesanyját, aki zavaros történeteket mesél a fiú hősi halált halt apjáról és Holdkirály nagyapáról, aki el akarja rabolni Kubo másik szemét is. Ahogy anyja, a főhős is varázserővel bír: megigézi a papírlapokat, hogy azok a falusiak legnagyobb gyönyörűségére eleven origami-figurákként illusztrálják samiszennel kísért történeteit. Amikor pedig egy este a rideg Holdkirály küldöttei eljönnek Kubóért, kalandos hajsza indul egy legendás fegyverzetért, és feltárulnak a család titkai is.

Travis Knight filmje egyszerre látványos és szórakoztató, de főként az emeli ki a gyerekeknek szánt tucat animációs mozik közül, ahogyan át- meg átüt rajta a mélyen megbúvó melankólia. Bátran vállalja a szomorkásabb, fajsúlyos veszteségekkel teli fordulatokat, és pontosan ez adja erejét. A történetbe szőve olyan, viszszatérő LAIKA-témák kerülnek elő, mint hogy mi tesz hőssé, illetve hogyan alakít minket a családdal, a szülőkkel való kapcsolat. A mese szimbolikus nyelvén megfogalmazódik az az életkori feladat is, hogy (kis)kamaszként miként kell kiválasztani az otthonról hozott örökségből mindazt, amit tovább akarunk vinni magunkkal, amiből erőt meríthetünk. A pszichológia tudása és a mese bölcsessége szövődik itt szépen egymásba, humorral és kalandokkal simítva el az itt-ott előbukkanó didaktikus felhangot. Ebben kivételt csak a gonosz feloldozása jelenti – a szándék itt is nemes, de az eddigiekhez képest erőltetett. Az érzékenyen ábrázolt felnövekvés történetet a LAIKA stúdiótól megszokott ötletes és aprólékos *stop motion* látványvilág kíséri. Talán abban nőhetne még a készítők bátorsága, hogy elhagyják a Pixar-Deamworks diktálta formavilágot: egy ősi, japán helyszín esetében például többet is beemelhetnének a helyi vizuális hagyományból.

SÁNDOR ANNA

Pizsamaparti

Siv sover vilse – svéd-holland, 2016. Rendezte: **Lena Hanno** és **Catti Edfeldt**. Írta: **Pija Lindenbaum** könyvéből **Lena Hanno** és **Thobias Hoffmen**. Kép: **Gabriel Mkrttchian**. Zene: **Merlijn Snitker**. Szereplők: **Astrid Lövgren** (Siv), **Lilly Brown** (Cerisa), **Henrik Gustafsson** (Nils), **Sofia Ledarp** (Alva). Gyártó: **Snowcloud Films / Viking Film / SVT**. Forgalmazó: **ADS Service Kft**. *Szinkronizált*. 80 perc.

Az *Ahol a vadak várnak* skandináv megfelelője egyszerre invitál a gyermeki fantázia rémisztő és izgalmas birodalmába és kínál szórakozást az egész családnak. A hétéves Siv életében először alszik új barátnőjénél, a különös nevű, féktelen lánynál, Cerisánál, és a villanyoltás után az egyébként sem szokványos este még több furcsasággal folytatódik. A jól ismert toposzok, mint az érzékeny főhős életébe belépő kissé vad és egzotikus új barát és a fantáziavilágban felbukkanó különös állatok, megelevenedő tárgyak és érdekes kalandok adják a film vezérfonalát, és az első ottalvós buli átélésének története miniatűr *coming of age*elbeszéléssé is avatja a *Pizsamapartit*.

A film fő erénye a gyermeki nézőpont képileg és hangban is igényes megragadása, az atmoszféra érzékletes megjelenítése. A nyitóképen a sarki fényt látjuk, s a történet egyik alapköve mindvégig a skandináv tradíció, és mindaz a mese- és képzeletvilág, ami egy hosszú, négy fal között töltött tél, a sok-sok jellegzetesen északi télvidítő szokás (gyertyagyújtás, ezernyi égősor, mézeskalácsok) és egy különös, idegen birodalom (a lakás furcsa színei, a festmények, könyvek, a bogaras nagymama, a sok furcsa állat) együttes hatására egy gyerek fejében megelevenedik. Valahol az álomvilág közepén a cselekmény mégis megtorpan, a történet nem vesz valóban izgalmas fordulatot, a látványelemek is inkább csak ismétlődnek, nem fokozódnak, végül a gyermeki szubjektivitás is kikopik a filmből. Így marad egy egyszerű, hangulatos történet egy kislány kalandos álmáról élete első pizsamapartiján.

KOVÁCS KATA

Inferno

Inferno – amerikai, 2016. Rendezte: **Ron Howard**. Írta: **Dan Brown** regényéből **David Koepp**. Kép: **Salvatore** Totino. Zene: **Hans Zimmer**. Szereplők: **Tom Hanks** (Langdon), **Felicity Jones** (Sienna), **Omar Sy** (Bruder), **Sidse Babett Knudsen** (Dr. Sinkskey), **Ben Foster** (Zobrist). Gyártó: **Columbia Pictures / Imagine Entertainment**. Forgalmazó: **InterCom**. *Szinkronizált.* 121 perc.

Első látásra nyilvánvaló, hogy az *Inferno* sztoriváza utcahosszal a Langdon-sorozat leghálásabb thrilleralapanyaga: a megszokott kultúrtörténeti rejtvényfejtős alvázra pakolt határidő-dramaturgia ezúttal a fabula közepén amnéziával ébredő főhős *in medias res* indításából csap át a „menekülő ember"-sémába, miközben félúton beleinjekciózzák a *Játszma* csavarját. Dan Brown szinte már nevetségesen túlfeszített, mindent-bele hullámvasútjának fordulataiból jószerével csak egy testrabló-invázió hiányzik – a legforróbb hely a pokolban azoknak legyen lefoglalva, akik mindebből nem képesek épkézláb adaptációt összehozni.

A karót nyelt és döcögős *Da Vinci-kód*, majd a jóval áramvonalasabbra vett folytatás után az alkotók tovább haladnak a megkezdett úton, ám a célon messze túllőttek – pedig az *Infernó*nak alig hiányzott volna kozmetikázás a nagyvásznas üdvösséghez. Amellett, hogy lényeges mozaikdarabokat hagynak el, amelyektől mélységet nyernének a szereplők (lásd Sienna háttértörténete és a transzhumanista szál teljes kiiktatása), a döntések némelyike, köztük több karakter kilapítása kétdimenziós antagonistává, már dramaturgiai szempontból is nehezen védhető. A valódi hidegzuhany azonban a végéig várat magára. Bár az óvatoskodás a keresztény egyház bajszát húzogató elődöktől sem volt idegen, az idei Dante-túrán az eredeti történetbe radikálisan beavatkoznak: a regény az addigiakat gyökeresen átértelmező és egyben helyére pattintó, meglepő befejezésének leradírozása a leggyávább húzás, amit az utóbbi időben Hollywood a biztonsági játék jegyében elkövetett. Az alapanyag ilyen kiherélése több mint bűn: szarvashiba. A zárókő elmozdításával a középszer védőszentjei magukra omlasztották a teljes narratív építményt – a morális dilemmákat és ambivalens karaktereket szemétbe dobó, üres filmklisékre szavazó művük pedig várhatóan az év egyik leggyorsabban elfeledett mozis eseménye lesz.

ANDORKA GYÖRGY

Lány a vonaton

The Girl on the Train – amerikai, 2016. Rendezte: **Tate Taylor**. Írta: **Paul Hawkins** regényéből **Erin Cressida Wilson**. Kép: **Charlotte Bruus Christensen**. Zene: Szereplők: **Emily Blunt** (Rachel), **Justin Theroux** (Tom), **Haley Bennett** (Megan), **Rebecca Ferguson** (Anna), **Luke Evans** (Scott). Gyártó: **Amblin Entertainment / DreamWorks / Reliance Entertainment**. Forgalmazó: **Freeman Film**. *Szinkronizált.* 112 perc.

Amióta a *Holtodiglan*-regény (és a Fincher-adaptáció) sikere nyilvánvalóvá tette a megbízhatatlan elbeszélőkre építő, sötét házastársi bűntörténetek (női) piacképességét, egyértelműen eldőlt, hogy a 2010-es évek bűnzsánereiben immár nem a merész *heist*ok vagy beteg sorozatgyilkosok vonzzák a legnagyobb érdeklődést, hanem a férfivilágok korlátai közé szorult barátnők/nejek film noirokat idéző terrormeséi. Paula Hawkins középszerű bestsellere kizárólag azzal emelkedik ki a népes gárdából (köztük az *Amnéziá*val, Rebecca Whitney kíméletlen *Liar's Chair*-jével vagy az idén megjelent *Cáfolat*tal), hogy ezt a női bezártságot több tengely mentén hatványozza: elhagyott, lecsúszott, állástalan plusz alkoholista hősnője mellé két hazug, egyenlőtlen házasságban élő asszony torzképét állítja, ráadásul mindhárom izolált, önáltató nőalakhoz saját pszichés problémát társít az anyaság tekintetében (meddőségtől halott csecsemőn át a gyerekfétisig).

Ilyen kivételesen sötét történetnél a hollywoodi adaptáció készítőinek érdemes lett volna eltűnődniük, vajon a siker mennyiben köszönhető éppen a thriller-modell könyörtelen dekonstrukciójának: a napi ingázása során vonatablakból kiszúrt álomfeleség rejtélyes eltűnése ügyében kutakodó hősnő szokatlanul taszító karaktere mellett egyetlen szerethető figura sem tűnik fel (ezúttal még a kötelezően rendes női nyomozót is lapáttal ütnénk), maga a nyomozás egyfelől kudarcok sorozata (a fordulatot hozó véletlenig), másfelől a három szubjektív nézőponttól elvész intellektuális izgalma, a végkifejlet pedig brutális megoldásával és kellemetlen nyitottságával nem hozza el a szokásos feloldást. Tate Taylor filmverziója a látszólagos történethűség ellenére épp ezeket a pontokat módosítja a kockázatkerülés és politikai korrektség jegyében: narcisztikus anyaságtól, férjterrortól, csecsemőhaláltól ódzkodó, álomgyár-szabatos férfitekintete meddő thrillert csinál az alapregény termékeny női amnézia-noirjából, éjfekete portréit a szürke unalom ötven árnyalatával festve át.

VARRÓ ATTILA